

JOK-BLADET

4 - 2013

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2013.11.14)
E-mail: olle.bernard@comhem.se
JOKs hemsida: jokhemsida.se

Vid tidpunkten när JOK-blad 4/2013 borde vara klart, hade det bara gått ca 2 månader sedan föregående JOK-blad skickades ut.

Given fråga: Hade det hänt så pass mycket under två månader på Järnafältet, så att det skulle vara tillräckligt för att fylla ett hyfsat antal sidor i ett JOK-blad? Lika givet svar: På Järnafältet händer alltid något, så några sidor JOK-blad blev det även denna gång.

Rovfågelsträcket på norra Järnafältet under hösten 2014 kommer tyvärr inte att gå till historien som det allra bästa genom tiderna för området.

Mer om det lite svaga rovfågelsträcket på sidan 15.

Något som däremot kommer att gå till historien är när en jättehavsörn sträckte över 30-meterskärret. **Mer om den sensationella jättehavsörnen kan läsas på sida 9.**

Järfälla kommun beslutade i början av november att avsätta pengar för att kunna ersätta det under sommaren 2012 nedbrunna fågeltornet vid Säbysjön.

Läs mer på sidan 4 om förutsättningarna m m, för att vi redan till våren 2014 skall ha tillgång till ett nytt fågeltorn.

Och visst är det väl märkligt hur många rykten som kan spridas under bara två månader. **Ryktasspalten** presenteras på sidorna 17-18.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2014, se sida 2.

JOK:s VÅRPROGRAM 2014:

Exkursioner; sidorna 19-21.

Innekvällar; sida 22.

I detta utskick ingår även JOKs **Medlemsförteckning**.

OBS! Inbetalningskort, gällande medlemsavgiften för år 2014, finns inlagt som **separat blad** i detta JOK-utskick.

*God Jul och Gott Nytt År
tillönskas alla JOKare*

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2014

Härmed kallas till Järvafältets Ornitologiska Klubbs årsmöte för år 2014.

Tid: 2014-02-04, kl. 19:00
Lokal: Naturskolan, Väsby gård

Efter årsmötesförhandlingar följer en kavalkad över det gångna året på Järvafältet, med bilder tagna av JOKs många duktiga fotografer.

Bildsammanställare och presentatör av JOKs årskrönika 2013 är Johan Wallin.

Läs mera om programpunkten i JOKs vårpogram, som redovisas i slutet av detta JOK-blad, där innekvällarna presenteras på sida 22.

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR ÅR 2014

I detta utskick ingår inbetalningskortet, gällande medlemsavgiften (50 kr) för år 2014, inlagt som ett separat blad (A4-storlek).

Vid betalningen är det viktigt att Du anger ditt namn och medlemsnummer.

Ditt medlemsnummer hittar Du i medlemsförteckningen för år 2013.

Är Du ny medlem anger Du helt enkelt "NY" som medlemsnummer.

Vi hoppas naturligtvis att Du och eventuella familjemedlemmar även i fortsättningen vill vara medlemmar i JOK och i så fall önskar vi att Du/Ni betalar in medlemsavgiften så snart som möjligt, eftersom detta avsevärt underlättar arbetet för klubbens kassör och medlemsansvariga. Dessa befrias därigenom från det trista arbetet med att skicka ut påminnelserlappar om medlemsavgiften.

OBS!

Har Du förlorat det bifogade inbetalningskortet, går det lika bra att betala in medlemsavgiften (50 kr) med en vanlig postanvisning eller via internet på plusgironummer 580 132-9.

PS: Missa inte att skriva Ditt namn och medlemsnummer på postanvisningen, om detta betalningssätt nyttjas.

INNEKVÄLLAR 2013

5/2 - Årsmöte följt av "Fågelåret på Järvafältet", Johan Wallin mfl.
Antal deltagare 60 st.

5/3 - Barrow- norra Alaska, Tomas Lundquist.
Antal deltagare 46 st.

1/10 - Nordens natur, Christer Brostam.
Antal deltagare 55 st.

7/11 - Oman, en pärla på den Arabiska halvön, Jörgen Lindqvist.
Antal deltagare 40 st.

TACK FÖR KAFFET

Lena Radler och Johan Wallin här även i år ansvarat för JOKs innekvällar.

De båda har sett till att det funnits föredrags-hållare inklusive bildvisningsutrustning på plats när vi andra anlät till Naturskolan på Väsby gård.

Efter avslutat föredrag/bildvisning har det vid varje innekväll funnits nybryggt kaffe och

fikabröd, egentligen ett måste för att en JOK-kväll skall vara helt lyckad.

Ett stort tack till Lena och Johan för deras insats, som verkligen uppskattas av alla innekvällsbesökare.

Ett tack även till Bengt Sundberg och Rikard Dahlén som varit ansvariga för möteslokalen.

GENOMFÖRDA JOK-AKTIVITETER HÖSTEN 2013

4 st söndagsvandringar arrangerades med som vanligt start vid Väsby gård.
Vandringarna utgör ett samarbete med SNF Sollentuna.

JOK-exkursioner anordnades under hösten till Västskusten-Skåne (början av september) och till Öland (mitten av oktober).

Vid 3 tillfällen ansvarade JOK för kaffeserveringen vid Naturskolans kafé (Väsby gård).

Under hösten genomfördes som vanligt två innekvällar.

Fågelmatningarna vid Fäboda, Ravalen och Säbysjön iordningställdes i slutet av oktober. Förutom att fylla på med fågelmat sattes även nya inplastade fågelplanscher upp vid åtminstone en av matningarna.

Dämnet i Igelbäcken (30-meterskärret) reglerades i slutet av oktober inför kommande vinter.

Minkfällor placerades ut vid Igelbäcken.

Flera JOKare har lagt ner mycket arbete för att försöka stoppa Solna kommuns planerade exploatering vid Råstasjön.

En hel del tid ägnades, och detta med framgång, för att med alla medel försöka övertyga Järfälla kommun om att det är absolut nödvändigt att ersätta det nedbrunna fågeltornet vid Säbysjön med ett nytt sådant.

Dessutom har vi givetvis skådat fågel och detta på många platser på Järvafältet. Sträckskådningsplatsen vid 30-meterskärret har i princip varit bemannad varje dag under hela hösten.

MINIFÖRTECKNING ÖVER JÄRVAFÄLTETS FÅGLAR

JOKs hemsida innehåller en sk Miniförteckning över Järvafältets fåglar. Miniförteckningen, som uppdateras under december 2013, kan hämtas och skrivas ut för den som eventuellt önskar sig en krysslista för Järvafältets fåglar. Miniförteckningen finner du, genom att via hemsidans vänstra spalt klicka dig fram via "Rapporter" och därefter "Artlista". Sedan är det bara att kryssa på. Lycka till!

MEDLEMSFÖRTECKNING

I detta utskick ingår JOKs medlemsförteckning 2013.

JOKs medlemsförteckning är från och med 2011 kompletterad med **medlemsnummer**.

Detta nummer skall anges när du betalar in medlemsavgiften.

Om du upptäcker felaktigheter, eller känner till förändringar/kompletteringar i medlemsförteckningen, bör du kontakta **Clas Cronlund** (583 529 27) så att denna blir så korrekt som möjligt.

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Anneli Backlund, Bromma
Per Claesson, Spånga

Björn Olson, Järfälla
Mats Olsson, Stockholm

ÅTERUPPBYGGNAD AV SÄBYSJÖNS FÅGELTORN

Inför våren 2013 var förhoppningarna tämligen stora, om att det under sommaren 2012 nedbrunna fågeltornet vid Säbysjön, skulle ersättas med ett nytt redan till islossningen.

Tyvärr blev det inte så, eftersom ansökta och förväntade ekonomiska bidrag från Länsstyrelsen/Naturvårdsverket uteblev.

Detta innebar att Järfälla kommun, JOK m fl fick ta nya tag för att försöka lösa ekonomin för att kunna bygga ett nytt torn.

Att söka nya LONA-bidrag kändes inte så särskilt aktuellt, eftersom risken för att åter få ett avslag bedömdes som alltför stor.

Att få ett avslag under mars 2014 skulle med största säkerhet innebära att vi skulle få vara utan fågeltorn vid Säbysjön även under år 2014.

Den väg som slutligen valdes var att försöka få Järfälla kommun att stå för kostnaderna för ett nytt fågeltorn.

Under det gångna året har JOK vid flera tillfällen haft kontakter med Järfällas politiker för att försöka övertyga dessa om hur viktigt det är att ersätta det nedbrunna fågeltornet vid Säbysjön med ett nytt sådant.

Järfälla kommuns tjänstemän på framför allt Park och Naturavdelningen har också arbetat hårt, för att ett nytt torn skulle kunna byggas snarast möjligt.

Allas vårt arbete tycks ha varit mödan värt, eftersom undertecknad nåddes av ett positivt besked den 3/10, om att en återuppbyggnad av Säbysjöns fågeltorn fanns med i Järfälla kommuns förslag på investeringar under år 2014. I mitten av oktober fastställde kommunstyrelsen budgeten för år 2014 och där fanns, till vår stora glädje, fortfarande återuppbyggnaden av fågeltornet med.

Nu återstod "bara" kommunfullmäktiges avgörande beslut.

På kvällen den 4/11 hade fullmäktige möte för att fastställa budgeten för år 2014 och sent på kvällen (kl 22:49) slog ordförande klubben i bordet och budgeten, som inkluderade pengar för ett nytt fågeltorn, var klubbad.

Redan nu arbetar kommunens tjänstemän med att snarast möjligt göra i ordning de handlingar som skall ingå i ett s k förfrågningsunderlag. D v s handlingar som krävs för att intresserade entreprenörer skall kunna beräkna kostnader och lämna in anbud för att utföra bygget.

Dessutom erfordras handlingar för bygglov, bygge i naturreservat, bygge innanför strandskydd o s v, och att få dessa handlingar godkända av berörda myndigheter.

Det nya fågeltornet kommer att byggas mycket likt det gamla, d v s med samma höjd och med två plan.

Följande väsentliga skillnader konstruktionsmässigt är dock viktiga att notera.

För att minska risken för ännu en brand, utförs det nya tornet med bärande delar som stolpar och balkar, av stål.

Även trapporna upp till de båda planen blir av stål.

Om det är möjligt kommer kanske även träet i tornet att behandlas för att bättre motstå eld.

I det nya tornet har trapporna konstruerats som en egen fristående "byggnad". Trapporna står alltså på egna ben.

Syftet med detta är att om möjligt minska, och allra helst helt undvika, överföring av rörelser från trapporna till tornets båda golvplan.

Konstruktionslösningen, som något fördyrar tornet, är vald för att man skall kunna skåda med tub på stativ, utan att drabbas av störande skakningar.

Vi får gemensamt hålla tummarna för att återuppbyggnaden av Säbysjöns fågeltorn kan genomföras enligt planerna.

Förhoppningsvis anmäler en bra byggentreprenör sitt intresse för att bygga det nya tornet och detta till ett pris som väl överensstämmer med den budget som kommunen avsatt för tornets återuppbyggnad.

Om ingenting inträffar, som negativt kan påverka bygget, bör vi kunna inviga det nya tornet ungefär samtidigt som sjöfåglarna anländer.

Ett stort tack till alla som aktiverat sig på många olika sätt och därmed medverkat till att Säbysjön åter får ett nytt och mycket bra fågeltorn.

Detta är såväl sjön, som vi fågelskådare och övriga naturreservatsbesökare definitivt värda.

Sedan 1978 har Säbysjön haft ett fågeltorn på samma plats, där det nya tornet kommer att byggas.

Undertecknads förhoppning är att det i all framtid skall finnas ett bra och väl utnyttjat fågeltorn på denna plats vid Säbysjön.

DÄMMET VID 30-METERSKÄRRET (IGELBÄCKEN)

För att kunna reglera vattennivån i Säbysjön med tillhörande våtmarker byggde Järfälla kommun ett reglerbart dämme i Igelbäcken under vintern 1995-96.

Målsättningen var att förbättra förutsättningarna för en intressant fågelfauna vid Säbysjön med närområde, samt att med variationer av vattennivån även försöka bromsa upp igenväxningen av Säbysjön.

Med hjälp av dämmet skapas en förstärkt/förhöjd skvårflod, vilket utgör förutsättningen för att sjöns våtmarker (Säby strandäng, 30-meterskärret och Finnängen) skall fungera på bästa sätt. Detta gynnar givetvis de fågelarter som väljer att rasta och häcka vid våtmarker.

Regleringen av Säbysjöns vattennivåer utförs enligt vattendom med tillhörande reglerinsynsning. Vid några tillfällen, och detta framför allt på grund av dålig tillgång med vatten/nederbörd, har man tvingats till mindre avvikelser från vattendomen.

Våren 1997 tog JOK (= undertecknad), genom en överenskommelse med Järfälla kommun, över ansvaret att sköta regleringen av dämmet.

Under sjutton år har vi i JOK således plockat upp och sänkt ner de många sättar, som utgör det reglerade dämmets konstruktion. Antalet gånger, som vi arbetat med dämmet, bör med god marginal ha överstigit hundra.

Förutom det praktiska/fysiska arbetet med att stänga och öppna dämmet, har under alla år samtliga utförda regleringsförändringar protokollförts.

Dessa protokoll har undertecknad dessutom, på kommunens uppdrag, kompletterat med en otal mängd vattennivåavläsningar vid dämmet.

Vid minst tre tillfällen har dämmet drabbats av sabotage.

En gång, då vattennivån stod som allra högst, revs alla sättar bort, vilket under några timmar skapade en mycket kraftig vattenströmning i bäcken. Dämmet kunde lyckligtvis stängas innan Kista, med en liten lätt överdrift, spolades bort. Sabotaget polisanmälades.

En annan gång pluggades nyckelhålen, i de hänslås som låser fast sättarna, igen och en annan gång stals delar av broräcket.

Vid ett par tillfällen har läckage upptäckts vid dämmet. Ett av dessa läckage var så omfattande, så att ny kompletterande spont fick slås ned vid dämmets uppströmssida.

Dämmet i Igelbäcken har definitivt varit positivt för Säbysjöns fågelfauna. Att JOK kunnat sköta dämmet under så många år får även detta betecknas som mycket positivt.

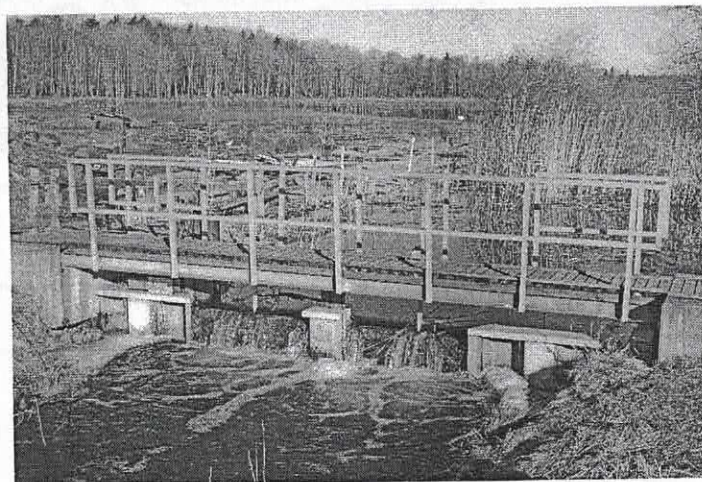
Det är många JOKare som under alla dessa år assisterat undertecknad vid det praktiska arbetet med att sköta regleringen.

Ett stort tack till er alla!

Ett extra stort tack till **Tommy Carlsson**, som under de senaste åren utfört en mycket gedigen och värdefull arbetsinsats vid dämmet.

Förhoppningsvis kan JOK under åtskilliga år framåt fortsätta med att ansvara för dämmets reglering och därmed vattennivån i Säbysjön.

PS: Dämmet har utgjort en mycket lämplig plats att placera ut minkfällor vid, eftersom minkarna gärna nyttjar bäcken som bl a vandringsväg. Av de minkar som fångats vid Säbysjön har i princip samtliga tagits vid Igelbäckens dämme. Några har emellertid också fångats vid Rocksta.

Dämmet i 30-meterskärret vid högvattennivå.

Foto:
Olle Bernard
2013.04.20.

RÅSTASJÖN FORTFARANDE HOTAD

Solna kommuns planering att exploatera vid Råstasjön tycks fortsätta. Detta trots att ett stort antal människor på olika sätt protesterat mot utbyggnadsplanerna.

Det enda positiva som hittills noterats är att man inte längre planerar för byggnationer så nära som 45 meter från Råstasjön. Utan man tycks numera nöja sig med att placera bebyggelse 100 meter från sjöns strand.

Lokaltidningen "Mitt i ..." (oktober 2013) skriver att Solna kommun arbetar med att ta fram en ny detaljplan, för Råstasjöns norra del. Dessutom skriver tidningen att en inventering av områdets naturvärden påbörjats och att strandskyddet i princip ska respekteras. Detta enligt kommunens Stadsbyggnadsförvaltning.

"Nätverket Rädda Råstasjön" är alldeles säkert inte helt nöjda med denna måttliga förändring. Nätverket kämpar för att Solna kommun skall avstå från all bebyggelse vid Råstasjön, för att i stället bilda ett naturreservat vid sjön.

"Nätverket Rädda Råstasjön" stöts givetvis av JOK. Nätverket söts dessutom av bl a Naturskyddsföreningen Solna-Sundbyberg, Fältbiologerna Stockholm-Uppland-Gotland och Stockholms Ornitologiska Förening (StOF).

Kampen om en eventuell utbyggnad vid Råstasjön går således vidare.

JOK-bladets redaktör befarar tyvärr att det blir mycket svårt att övertyga politikerna i Solna om att helt avstå från att exploatera vid Råstasjön. I synnerhet som tydligen nästan alla partier verkar vara positiva till någon form av utbyggnad i det naturkänsliga området.

För att bevara Råstasjön, med sin unika natur inkluderat en intressant fågelfauna, krävs att Råstasjön lämnas orörd. Trycket från närliggande bebyggelse och aktiviteter är redan i dag oroadande stort.

Läs mer om bl a fågelfaunan vid Råstasjön på sida 7.

Ett fotomontage visande Solna kommuns förslag till utbyggnad på norra och östra sidan av Råstasjön.

De ljusa området (= huskroppar) visar den föreslagna exploateringen. Fotot hämtat från Miljöpartiets hemsida.

DE FLESTA FÅGELARTER FÖRSVINNER VID BEBYGGELSE VID RÅSTASJÖN

Enda sättet att bevara Råstasjöns naturvärden är att ingen byggnation alls sker väster, norr och öster om sjön. Den täta träd- och buskmiljön ger sångare såsom **näktergal**, **svarthätta** och **trädgårdssångare** möjlighet att häcka.

Att så många fågelarter häckar i området beror på att det lämnats i fred. Om byggnationen kommer till stånd, kommer de flesta av de nu häckande 37 arterna att försvinna.

Det aktuella området innehåller något för stadsmiljö så ovanligt som en sumpskog. Om den tänkta bebyggelsen kommer till stånd måste naturligtvis hela detta parti dräneras och alla träd avlägsnas.

Området innehåller ovärderliga naturvärden som ger t ex **vattenrallen** möjlighet att både häcka och övervintra, vilket inte förekommer någon annanstans i Sveriges storstadsmiljöer.

Den höga bebyggelsen som är planerad kommer troligtvis att påverka de rastande fåglarna negativt. Flyttfåglar som under vår och höst rastar vid Råstasjön kommer säkerligen att minska avsevärt. Fåglar föredrar inte att rasta vid ett område med hög och tät bebyggelse.

Skrattmåskolonin, ca 500 par, skulle med all

säkerhet påverkas negativt av den planerade bebyggelsen.

Vid Råstasjön häckar de rödlistade fågelarterna **mindre hackspett**, **brunand** och **silltrut**.

Den naturligt lummiga miljön i det aktuella området ger också markytan möjlighet att få vara i fred för nedtrampning. I området finns stora bestånd av **blåsippor med färgvariationer som röda och den sällsynta vita varianten. Även fyllda lila blåsippor förekommer.** Ett någorlunda tryggt bestånd av vita blåsippor finns endast på ytterligare en enda plats i storstockholmsområdet. Alla dessa varierande former av blåsippan är möjliga enbart på grund av att beståndet är så stort. Byggnation i området skulle avsevärt minska och på sikt troligen helt utrota blåsipporna. De är känsliga och på grund av detta fridlysta.

Norr om sjön har även den sällsynta **gulsippan** under de senaste sex åren observerats i fem små bestånd, sammanlagt ca 30 ex. Två av dessa små bestånd har redan försvunnit på grund av pågående byggnation. De övriga tre bestånden finns i det nu hotade området. Gulsippan är sällsynt och måste skyddas för att kunna etablera sig.

Hasse Ivarsson och Birgitta Norbäck-Ivarsson

VILKA FÅGLAR FINNS VID RÅSTASJÖN?

Råstasjön har karaktär av vild natur, vilket skiljer den från exempelvis Lötsjön, som är en parkanläggning med inplanterade fåglar. Råstasjön har en mycket stor artrikedom både vad gäller fåglar och växter.

Under de 40 år jag bott vid Råstasjön har jag regelbundet fört anteckningar om de fågelarter jag observerat vid sjön, vilka sammanlagt utgör 162 arter, varav ca 60 häckande arter.

Enligt Artportalen har sammanlagt 181 arter observerats vid Råstasjön.

De fåglar som häckar vid sjön gör detta huvudsakligen väster, norr och öster om sjön (där bebyggelse planeras).

Följande rödlistade arter häckar vid Råstasjön. **Mindre hackspett** häckar med 1-2 par vissa år och **brunand** med 1-2 par årligen.

Silltrut häckar årligen med flera par i sjöns närmaste omgivning och har sjön som matningsplats för ungfåglarna.

Åtskilliga sällsynta fåglar har skådats vid sjön, bl a mindre sångsvan, alfågel, sjöorre, rördrom, pilgrimsfalk, havsörn, **större skrikörn**, **vittrut**, **slaguggla**, **härfågel**, forsärla, svart rödstjärt, busksångare, **pungmes**, sommargylling, dvärgmå, skäggmes och snösiska.

Många arter rastar vid sjön under vår och höst. Av respektive art har jag som mest observerat följande antal vid ett och samma tillfälle: sångsvan 40, bläsand 100, snatterand 45, skedand 9, brunand 120, knipa 20, sothöna 270, silltrut 96 och dvärgmå 5 st.

Följande arter övervintrar årligen vid sjön: hägrar 60-70 ex, vattenrall 2-3 ex, bofink 5-8 ex, rödhake 3-6 ex, gårdsmyg 4-6 ex och gräsand ca 100 ex. Vissa år uppehåller sig ca 500 ex gräsiskor och 400 ex grönsiskor vid sjön.

Hasse Ivarsson

NÅGRA PLUS OCH MINUS UNDER ÅR 2013

Nedan redovisas några personliga reflektioner över vad som upplevts som positivt (+) och negativt (-) på Järvafältet under år 2013 (d v s fram till mitten av november).

Detta är som sagt personliga reflektioner och du har alldeles säkert en egen, och kanske helt annan uppfattning om vad som upplevts som bra eller dåligt för fågellivet, JOK o s v under år 2013.

+ + +

Järfälla kommun har avsatt pengar för att bygga upp det under sommaren 2012 nedbrunna fågeltornet vid Säbysjön.

Det nya tornet kommer förhoppningsvis stå färdigt, ungefär vid den tidpunkt som sjöfåglarna anländer till Säbysjön våren 2014.

En **mindre sumphöna** observerades för allra första gången på Järvafältet (Säbysjön).

Snatterandskullar upptäcktes vid den nya Kyrkparken (Järfälla kyrka) och vid Hjulsta vattenpark. Båda lokalerna utgör **nya häckningslokaler** för arten.

Järvafältets båda häckande **fiskgjusepar** lyckades få ungar flygga.

Skrattmåskolonierna vid Råstasjön och Säbysjön hade båda ett tämligen bra år med 500-600 st flygga ungar i vardera kolonin.

Den **"världsunika" gråhägern**, som frossat på skrattmåsungar vid Säby strandäng under ca 13 år, observerades inte i år. Ett klart plus för Säbysjöns skrattmåsar.

Bland särskilt **publikdragande fåglar** i år på Järvafältet kan nämnas flodsångaren vid Indianängen, trastsångaren vid Ravalen, vattenrallarna vid Råstasjön, svart rödstjärt vid Molnsätra, övervintrande smådopping vid Råstasjön, nötkräkor i Viby, småfläckiga sumphöns och skärpiplärka vid 30-meterskärret

Bland **rara fåglar** som observerats på Järvafältet under år 2013 var gravand, spetsbergs- och blåsgås, röd och brun glada, jättehavsörn, mindre sumphöna, kustsnäppa, spovsnäppa, turturduva, forsärla, skärpiplärka, svart rödstjärt, flod- och trastsångare, mindre flugsnappare och bändelkorsnäbb.

Ett extra plus bör upptäckten av en **jättehavsörn** över 30-meterskärret vara värd. Det är andra gången som denna art observerats i Sverige. Jättehavsörnen, som häckar mycket långt österut, i nordöstra delen av Asien, bedöms inte kunna uppträda spontant i vår del av världen.

+ + +

Under en längre period (sensommar/höst) uppehöll sig minst 2 st **svarta rödstjortar** vid Molnsätra gård och det är väl fullt möjligt att området så småningom kan utgöra häckningslokal för arten.

- - -

Det byggdes **inte något nytt fågeltorn** vid Säbysjön under år 2013.

Den planerade **exploateringen vid Råstasjön**, vilken allvarligt hotar bl a sjöns fågelfauna, verkar tyvärr svår att få stopp på.

Barkarbyfältet fortsätter att exploateras i raskt tempo, vilket medför att stora arealer värdefull fågelbiotop snabbt går förlorade.

Ingen lyckad storlomshäckning på Järvafältet. Storlomspar fanns emellertid som vanligt vid både Översjön och Säbysjön, men tyvärr blev det inga lomungar detta år.

Ingen tornfalkshäckning konstaterades under det gångna året på Järvafältet.

Gulärlor har sedan drygt två decennier tillbaka häckat vid bl a Molnsätra, Säby strandäng och 30-meterskärret. I år avbröts tyvärr denna trevliga trend, eftersom **inga häckande gulärlor** upptäcktes på Järvafältet.

Färre sträckande rovfåglar passerade över 30-meterskärret än normalt. Gäller framför allt sparvhökar och ormvråkar.

Under hösten observerades **betydligt färre sträckande trädlärkor** än på åtskilliga år vid norra Järvafältet.

I likhet med föregående höst väljer **få änder att rasta i Säbysjön**.

Även i Ravalen är antalet rastande änder en aning lågt.

Antalet observerade och fångade **minkar** vid Säbysjön och Igelbäcken var i år flera i jämförelse med de senaste åren.

Minkarna provianterade under sommaren vid bl a Säby strandängs skrattmåskoloni.

JÄTTEHAVSÖRN ÖVER JÄRVAFÄLTET

Tisdagen den 1:a oktober kommer nog 11 st JOKare att minnas som en minst sagt lite udda skåardag.

Höststräcket var under förmiddagen vid 30-meterskärret inte av den graden att det kommer att gå till historien. Några orm- och fjällvråkar och en grupp med ca 80 st tranor hade vi fått nöja oss med om inte.....

Mitt på dagen ca kl 12, dvs vid "eagle-time", fick vi vara med om en skådarupplevelse som nog ingen av de närvarande någonsin haft en tanke på att få uppleva. Åtminstone inte vid 30-meterskärret.

Långt borta i riktning mot nordost upptäcktes en glidande fågel, som såg en aning intressant ut. Det allmänna intrycket pekade på att borde vara en örn som kom glidande. Avståndet var fortfarande rejält stort och artbestämning var bland annat på detta klart osäker.

Fågeln fortsatte att glida mot oss på tämligen hög höjd och en definitiv artbestämning var fortfarande omöjlig. Vinghållningen uppfattades inte stämma så särskilt med bra med havsörn, vilken är den med bred marginal klart vanligaste örnen som ses på Järvafältet.

Buden på vad det var för art som vi stod och tubade strömmade in från de närvarande. Bland förslagen fanns t ex korp, havs- och kungsörn, skrikörn och t o m viggstjärtad örn.

Vi blev så småningom övertygade att det var en örn som närmade sig oss.

Stjärten såg ibland lång och spetsig ut och vissa ljusa inslag på vingarna anades.

Var det inte en kungsörn ändå?

Eller var det trots allt ändå en havsörn?

Det var först då den stora rovfågeln äntligen visade upp sidan mot oss, som artbestämningen på allvar började närma sig den korrekta. Med en jättestor gul näbb började tankarna riktas på att det var en jättehavsörn(!), som vi stod och tittade på.

En gammal jättehavsörn är ju mycket karaktäristiskt tecknad och klart omisskännlig, men den aktuella fågeln ovanför oss var en ungfågel, vilket skapade viss tveksamhet om artningen. Har unga jättehavsörnar verkligen gul näbb? Detta har ju inte våra örnar.

Tyvärr fanns inte jättehavsörn med i de fågelböcker som vi hade tillgängliga på plats, men sk googling löste frågan. Bilder i mobilen visade att även **unga jättehavsörnar har gul näbb.**

En jättehavsörn över 30-meterskärret, egentligen helt omöjligt.

Till all lycka blev "vår" jättehavsörn bra dokumenterad. Om inte detta lyckats, så hade vi förmodligen fått problem med trovärdigheten. En jättehavsörn över 30-meterskärret – nu har väl ändå **JOKarna fått hybris.**

Jättehavsörnen passerade ganska så högt över 30-meterskärrets obsplats i riktning mot Mälaren.

Jättehavsörnen över 30-meterskärret.
Foto: Ulf Franzén.

Då bilder lagts ut på "Svalan" jämfördes dessa med bilder som i slutet av juli togs på en jättehavsörn i **Danmark.**

Slutsatsen blev att de var samma individ som observerats i Danmark och vid 30-meterskärret.

Efter vår obs på Järvafältet redovisades en observation med bild från **Älvkarlebyområdet**, som gjordes redan den 3/8.

Den 7/10 togs bilder på jättehavsörnen över **Rimbo.**

Den 9/10 upptäcktes jättehavsörnen rastande vid **Mörbylånga hamn (Öland).**

Därifrån sträckte örnen rakt ut över Kalmarsund till det **småländska fastlandet (Kolboda).**

Den 10/10 sågs jättehavsörnen vid Olsäng, **Karlskrona (Blekinge).**

Enligt uppgifter i Svalan sågs jättehavsörnen åter på **Öland** den 18-19/10 och i **Simrishamn** den 5/11.

Detta var landets andra fynd av jättehavsörn. Landets första fynd gjordes i Skåne år 1993. Jättehavsörnar häckar och övervintrar i de nordöstra och östligaste delarna av Asien. Arten bedöms inte kunna uppträda spontant i vår del av världen och friflygande jättehavsörnar i Europa betecknas därför som rymlingar från t ex djurparker.

UTFÖRDA OCH PÅGÅENDE NATURVÅRDSARBETEN

30-meterskärret

I september utfördes arbeten i kärrets norra del. Dessa arbeten utgjorde lite av en test på hur man möjligtvis skall kunna avlägsna stubbar och mängder med höga tuvor.

Stubbarna är kvar sedan kärret restaurerades under 1990-talet. Då avverkades åtskilliga tämligen grova träd som vuxit upp i kärret sedan den militära verksamheten upphört i området. Kvar blev mängder med stubbar.

Vid den tidpunkten fanns förhoppningen att stubbarna skulle murkna, men eftersom dessa står i vatten under mycket stor del av året, förlängs murkningsprocessen som det verkar till det oändliga.

Tuvorna, som för varje år växer sig större, utgörs av örter (tuvatätel och vecketåg) vilka inte betas av korna.

Önskemålet är att få i princip hela 30-meterskärret befriat från tuvor och stubbar och dessutom väl avbetat. Då skulle delar av kärret få karaktären av en betad strandäng, men till detta är det för närvarande ett mycket stort steg.

Finnängen

Vid Finnängen har delar av den åtkomliga markytan/strandzonen innanför vassen bearbetats med bl a en harv.

Syftet med detta arbete var att avlägsna de växter/tuvor som inte betas bort av korna och därmed försöka skapa en markyta som liknar en betad strandäng.

Småvatten

Under hösten 2011 anlades 20 st småvatten fördelade på 10 st i Sollentuna kommuns del och 10 st i Järfälla kommuns del av Järvafältet.

Med dessa småvatten har ett våtmarksstråk skapats från Säbysjöns nordöstra del och via Väsby sjöäng ned till Ravalens sydvästra del.

De anlagda småvattnen har till uppgift att främst skapa bättre förutsättningar för mindre vattendjur att leva i området, men även fågelfaunan nyttjar naturligtvis också dessa småvatten.

Under hösten har småvattnen bearbetats enligt en skötselplan, där man bl a ser till att inte vattensamlingarna tillåts växa igen.

PLANERADE NATURVÅRDSARBETEN

Vid Säby strandäng och 30-meterskärret kan förhoppningsvis normala arbeten med att avlägsna vass m m genomföras även denna inter. För att dessa arbeten skall kunna utföras krävs givetvis att det blir så bra isförhållande, så att isen bär den maskin som skall utföra jobbet.

Väsby sjöäng

Eventuellt kommer sk underhållsarbeten utföras vid sjöängen.

Ravalen

Vid Ravalen kommer om isförhållandet så medger en del vass m m att avlägsnas.

Nytt fågeltorn vid Säbysjön

I planerade arbeten ingår förhoppningsvis också byggandet av ett nytt och mycket efterlängtat fågeltorn vid Säbysjön.

Mer om det nya tornet på sida 4.

Fågelholkar

Sollentuna kommun har införskaffat 100 st småfågelholkar för att sätta upp på Järvafältet. Arbetet med holkuppsättningen kommer, om allt går enligt planerna, att utföras i samarbete mellan Sollentuna kommun och JOK.

Mer info om holkuppsättningen lämnas senare på JOKs hemsida (Anslagstavlan).

IGELBÄCKEN SLÄPPS UT I LJUSET

Allt sedan landningsbanorna på Barkarby flygfält iordningställdes har Igelbäcken till stor del varit kuverterad inne på flygfältet.

Nu finns flygverksamheten inte längre kvar på Barkarbyfältet och därför är det hög tid att åter släppa ut hela Igelbäcken i ljuset.

Under 2014 kommer Järfälla kommun att påbörja planeringen för hur Igelbäcken i framtiden skall se ut i detta område.

Vi kan säkert räkna med att bäcken kommer att meandras och det är väl inte helt omöjligt att

några mindre dammar/småvatten kan skapas utefter bäckens sträckning.

Eftersom den kulverterade delen av bäcken ligger under den plana landningsbanan, blir det tyvärr mycket svårt och sannolikt helt omöjligt att utforma bäckfåran, så att den innehåller några fall och/eller strömsträckor.

Arbetet med att öppna upp Igelbäcken förväntas inte komma igång före år 2015.

INBJUDAN TILL VASSRÖJNING LÖRDAGEN den 15/2

Även denna vinter har JOK för avsikt att försöka avlägsna så mycket sly och vass som möjligt vid Säby strandäng och på öarna utanför. Syftet är liksom tidigare att skapa allra bästa förutsättningen, för att få behålla Säbysjöns skrattnåskoloni. Vårt arbete kommer att underlätta för måsarna att finna lämpliga ytor för bo-bygge. Och där skrattnåsarna häckar brukar även flera änder också välja att häcka.

Genom att avlägsna hög växtlighet på strandängen och öarna utanför förbättras dessutom i mycket hög grad utsikten för oss skådare utöver strandängen och södra delen av Säbysjön.

JOKs vassröjning vid Säby strandäng kan tveklöst benämnas för en tradition. Första gången som JOK-arna kavlade upp ärmarna för att gå en match mot vass m m var den 6/2 1999. Från detta år och fram till nu har vi, med undantag för något enda år med alltför dålig is och därför inställd vassröjning, genomfört denna naturvårdsinsats och detta som alltid med ett utmärkt gott resultat.

Årets stora vassröjardag arrangeras lördagen den 15/2.

Förhoppningsvis blir isförhållandet så pass gynnsamt denna vinter, så att delar av området kunnat röjas av med maskin innan det är aktuellt för den stora vassröjardagen. Vi håller givetvis tummarna för detta, som i så fall underlättar och minskar omfattningen av JOKs arbetsinsats.

Arbetet består liksom tidigare att med liar och saxar avlägsna växter på strandängen samt ute på skrattnåskolonins öar.

JOK får som vanligt låna liar från Järfälla kommun. Dessutom äger JOK fyra st liar samt några saxar som inhandlats för att användas vid denna typ av aktivitet.

EXTRA RÖJNINGSDAGAR VID SÄBY STRANDÄNG

I likhet med de tidigare vintrar planerar JOK att eventuellt försöka genomföra några extra vassröjningsdagar vid Säby strandäng. Dessa insatser utgör en viktig komplettering till JOKs stora vassröjningsdag (15/2), och brukar visa sig vara värdefulla, för att vi skall nå ett gott resultat vid strandängen.

För att JOKs viktiga naturvårdsinsats skall bli framgångsrik är det naturligtvis önskvärt att så många som möjligt har tid och lust att ställa upp.

Påminnelse och information om bl a isförhållandet inför JOKs naturvårdsdag på Säby strandäng presenteras på JOKs hemsida ("Anslagstavlan"), då den "stora dagen" närmar sig.

PS 1: Det är givetvis mycket värdefullt att du, som endast har möjlighet att medverka under en del av röjningsdagen, ändå försöker hinna med och bidra med ett lite kortare arbetspass på strandängen.

Ingen av oss orkar stå och lia flera timmar i sträck, och därför krävs avbytare vid verktygen, för att vi skall klara av att nå det goda resultat som vi eftersträvar.

PS 2: JOK bjuder som vanligt på korv, som vi tillsammans grillar över öppen eld.

Frågor angående vassröjningen kan ställas till Olle Bernard tel: 070 340 5883.

*Väl mött på Säby strandäng
lördagen den 15/2.
Arbetet startar kl 9 och
beräknas pågå fram till ca kl 13.*

Om det blir aktuellt med dessa "Extra vassröjningsdagar", informeras detta med tider o s v på JOKs hemsida ("Anslagstavlan").

Är du intresserad av, och önskar medverka vid dessa extra vassröjningsdagar, får du gärna kontakta Olle B tel: 070 340 5883.

VINTERNS FÅGELMATNINGAR

Vid månadsskiftet oktober-november körde JOK igång med klubbens fågelmatningar söder om Säbysjön, norr om Ravalen och väster om Fäboda.

Samtliga matningar är placerade nära vägar och därmed lättillgängliga för såväl skådare som övrig natur- och fågelintresserad allmänhet. Matningarna vid Säbysjön och väster om Fäboda anordnas helt i JOKs regi.

Matningen norr om Ravalen utgör ett samarbete mellan Sollentuna kommun och JOK.

Liksom tidigare vintrar kommer JOK, att med pengar ur klubbkassan, främst satsa på att köpa in solrosfrön till matningarna.

Vi kommer också att som vanligt försöka införskaffa bl a större talgbitar.

För att de aktuella fågelmatningarna skall fungera lika bra som under tidigare vintrar, är det givetvis mycket värdefullt om matningarna stötts med kompletterande fågelmatbidrag i form av solros- och viltfågelfrön, talgbollar, nötter, bröd, frukt, ostrester o s v.

Även under föregående vinter erhöll JOK en hel del matningspengar från er medlemmar, vilket givetvis är mycket uppskattat.

Stort tack för detta.

Du, som tycker att klubbens medlemsavgift kanske t o m är några kronor för låg, får gärna sätta in ett litet fågelmatningsbidrag på JOKs plusgirokonto (580 132-9) i samband med att du betalar in medlemsavgiften för år 2014.

Dessa extrapengar kommer att nyttjas vid våra fågelmatningar, som tyvärr tenderar till att bli allt kostsammare för varje år.

FÅGELRESTAURANGEN VID 30-METERSKÄRRET

För nionde året i rad har Järfälla kommun sett till att det även denna vinter finns en sk fågelrestaurang vid 30-meterskärrets parkering. I mitten av maj såddes växter lämpliga för att under vinterhalvåret kunna bidra med föda åt framför allt småfåglar. Och där det finns rikligt med småfåglar dyker, inte helt överraskande, även rovfåglar som duv- och sparvhökar upp.

Under hösten har ett rekordstort antal steglitsar provianterat vid fågelrestaurangen och som mest har ca 250 steglitsar räknats in. Bland stationära fåglar vid restaurangen obser-

JOK har som vanligt skyltat upp matningarna med SNF:s trevliga fågelplansch "Vinterfåglar". Under föregående vinter drabbades tyvärr några planscher av klotter och tyvärr behåller fågelplanschen inte färgerna mer än 1-2 säsonger, vilket upplevs som en aning trist.

P g a klottret och urblekningen av färger har någon ny plansch anskaffats och inplastats inför denna vinter. Detta utgör naturligtvis en extra kostnad för klubben.

Under de senaste vintrarna har tyvärr allt flera villa- och radhusägare känt sig tvingade att avstå från att mata småfåglarna. Detta p g a att antalet ovälkomna gäster i form av råttor blivit oacceptabelt stort.

Därmed kan det visa sig att JOKs matningar, som väl förmodligen också lockar till sig råttor, men ligger tillräckligt långt från bebyggelse för att inte verka störande, sannolikt får ett ännu högre värde för våra småfåglar än tidigare.

Har du frågor, kommentarer eller idéer angående JOKs fågelmatningar bör du kontakta de matningsansvariga:

Tommy Carlsson, Anders Lindberg och Olle Bernard (Säbysjön).

Björn Wester och Bo Hallman (Fäboda).

Mats Weiland och Rikard Dahlén (Ravalen).

PS: Eftersom fågelmatningen söder om Säbysjön anordnades för första gången vintern 1993-94, missade vi att föregående vinter fira matningens 20-årsjubileum.

Innevarande vinter arrangeras denna matning således för 21:a gången.

Matningens publikrekord slogs i januari 2009 och detta i samband med att den nya Sverigearten **gulbrynad sparv** gästade matningen.

verades under hösten ett för området rekordstort antal pilfinkar ca 50 st. Grönfinkar besökte som vanligt också restaurangens solrosor.

Bland rastande fåglar hittills under hösten kan nämnas blåhake, buskskvätta, rödstrupig piplärka, törnskata, gråsiska, sävsparv och lappsparv.

Blå kärnhökar och tornfalkar har också setts jaga över fågelrestaurangen.

I fågelrestaurangen trivs även sorkar mycket bra och därför kan man ana att området under dygnets mörka timmar besöks av bl a provianterande kattugglor.

PROVFISKE I SÄBYSJÖN

Järfälla kommun har under många år provfiskat med nät i Säbysjön, men då har det bara gällt att försöka kontrollera tillgången på fisk, samt vilka fiskarter som lever i sjön.

Under den gångna hösten har "Svenska miljöinstitutet" utfört provfiske på flera platser i Stockholms län. Det är framför allt ute i skärgården som provfisket utförts, detta på 17 platser. Dessutom har man valt att provfiska i två mindre sjöar - Oxundasjön i UpplandsVäsby och Säbysjön i Järfälla.

Att Säbysjön valts ut bland länets många sjöar, beror sannolikt på sjöns närhet till Älgkärrstippen.

Miljöforskarna kommer att undersöka de fångade fiskarna, för att se om dessa har drabbats av miljöfarliga ämnen.

Några av de viktigaste ämnena som man letar efter är tungmetaller som kadmium, bly och kvicksilver. Dessutom letar man efter miljögifter som PCB, rester från kemikalier och plaster m m.

Om miljöforskarna kommer fram till några intressanta resultat från provfisket i Säbysjön presenteras detta i JOK-bladet.

PS: En av dem som genomförde miljöinstitutets provfiske var Tomas Viktor, ordförande i Stockholms Ornitologiska Förening.

PROVTAGNING VID GAMLA TIPPAR

Under sommaren/hösten har provtagning tagits vid två av militärens gamla tippor, båda belägna i 30-meterskärrrets närområde.

Provtagningen genomförs för att kontrollera, så att inte oönskade ämnen från tipporna söker sig till Igelbäcken och därmed förorenar denna.

Om man bedömer att tipporna innehåller material som kan orsaka nedsmutsning av Igelbäcken, bör givetvis de gamla tipporna snarast möjligt avlägsnas.

När Järfälla kommun redovisat resultaten, kommer dessa även att presenteras i JOK-bladet.

MINKFÄLLORNA UTSATTA

I slutet av oktober placerades de två minkfällor, som JOK assisterar Järfälla kommuns viltvårdare med skötseln av, ut i 30-meterskärrret (Igelbäcken).

Att JOK medverkar vid fångsten av mink, beror på att minkarna utgör en främmande art i vår fauna som dessutom utgör en hård predator på våra sjöfåglar. Det senare har vi under åtskilliga år upplevt vid bl a Säbysjön och där i synnerhet vid sjöns skrattnåskoloni.

Under föregående vinter (2012-13) fångades 6 st minkar i de aktuella fällorna, vilket var flera än på åtskilliga år.

Allra helst skulle vi önska att inga minkar fångas under innevarande vinter. Detta skulle, om man är positivt lagd, kunna tolkas som att det inte finns några minkar kvar i området. Men så enkelt är det alldeles säkert inte.

Minkar vandrar och på platser där man fångat ett antal minkar, kan man nog tyvärr förvänta sig att nya minkar vandrar in. Målsättningen blir således att försöka hålla antalet minkar i området på en så låg nivå som möjligt.

PS: Minken är en av relativt få djurarter i vårt land som det är tillåten jakt på under hela året. Av etiska skäl avstår JOK emellertid från att ha fällorna ute under den tid, då minkarna har små ungar som skall matas i sina bohål.

Storvilt i 30-meterskärrret.

En älg, visserligen ingen 19-taggare eller någon storskovlad Sarektjur, men dock en tjur (skogens konung) och kanske Järvafältets enda, passerande över 30-meterskärrret den 7/10.

Foto: Olle Bernard.

JÄRVAFÄLTSRARITETER

SEPTEMBER - MITTEN AV NOVEMBER

Spetsbergsgås

En spetsbergsgås sträckte tillsammans med en sädgås över 30-meterskärret den 6/9 och den 23/9 sträckte 2 st spetsbergsgäss, även då tillsammans med sädgäss.

Den 29/9 sträckte 2 st spetsbergsgäss över 30-meterskärret och ytterligare en över Fornborgsberget.

Fjällgås x vitkindad gås

En hybrid mellan en fjällgås och en vitkindad gås rastade vid Råstasjön den 8/10.

Bläsgås

Den 23/9 sträckte 10 st bläsgäss tillsammans med sädgäss över 30-meterskärret och över Fornborgsberget sträckte en bläsgås den 29/9.

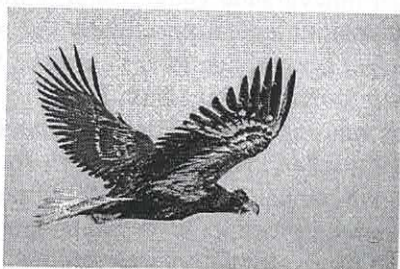
Sjöorre

Den 11/10 sträckte 4 st sjöorrar över 30-meterskärret.

Jättehavsoörn

Den 1/10 sträckte mycket sensationellt en jättehavsoörn över 30-meterskärret. Fågeln, som var en ungfågel, bedöms ha rymt från någon djurpark eller likvärdigt i Europa.

Läs mer om det mycket överraskande fyndet på annan plats i detta JOK-blad.

Kungsoörn

Höstens hittills enda kungsoörn vid Järvafältet passerade över 30-meterskärret den 18/10.

Stenfalk

10/9 1 ex. sträckte över 30-meterskärret.

13/9 1 ex. sträckte över 30-meterskärret.

18/9 1 ex. sträckte över Barkarbyfältet.

7/10 1 ex. sträckte över 30-meterskärret.

Pilgrimsfalk

6/9 2 ex. sträckte över 30-meterskärret.

7/10 1 ex. sträckte över 30-meterskärret.

Dubbelbeckasin

Den 1/9 upptäcktes en rastande dubbelbeckasin i 30-meterskärret.

Den 20/9-22/9 rastade ytterligare en dubbelbeckasin i 30-meterskärret och den 23-24/9 fanns 2 st dubbelbeckasiner i samma område.

Rödstrupig piplärka

Under perioden 2-4/9 rastade minst 2 st rödstrupiga piplärkor vid 30-meterskärret.

Den 5/9 upptäcktes en rastande rödstrupig piplärka på Säby strandäng.

Skärpiplärka

Den 7/9 sträckte en skärpiplärka över 30-meterskärret.

Svart rödstjärt

Den svarta rödstjärt (ung hane) som upptäcktes vid Molnsätra den 17/8, stannade kvar på lokalen till åtminstone den 6/9.

Under perioden 17/9 – 3/10 observerades vid flera tillfällen en gammal hane svart rödstjärt vid Molnsätra.

Snösiska

I mitten av oktober observerades en snösiska vid flera tillfällen vid Molnsätra.

Den 20/10 upptäcktes en snösiska väster om Ravalen och den 8/11 ytterligare en nära matningen söder om Säbysjön.

Bändelkorsnäbb

Den 6/9 sträckte 2 st bändelkorsnäbbar över Ålsta.

I Barsellpasset hördes en bändelkorsnäbb den 28/9.

Den 16/10 observerades en överflygande bändelkorsnäbb vid 30-meterskärret.

Väster om Ravalen observerades en överflygande bändelkorsnäbb den 29/10 och den 2/11 hördes en ”bändel” nära Väsby båtsmanstorp.

Tallbit

En tallbit upptäcktes väster om Fäboda den 1/11 och ytterligare en vid 30-meterskärret den 14/11.

Lappsparv

22/9 1 ex. rastade söder om fågelrestaurangen.

22/9 3 ex. rastade på Barkarbyfältet.

23-27/9 1 ex. rastade 30-meterskärret/fågelrest.

26/9 1 ex. sträckte över 30-meterskärret.

Snösparv

Den 21/9 sträckte en snösparv över Älgkärrstippen.

Den 20/10 + 27/10 + 1/11 flög en snösparv över 30-meterskärret.

ROVFÅGELSTRÄCKET HÖSTEN 2013 -fram till den 14/11

Även denna höst bevakades i princip dagligen det rovfågelsträck som passerade över norra Järvafältet och detta framför allt från obsplatsen vid 30-meterskärret. I sammanställningen över höstens rovfågelsträck, som redovisas nedan, ingår även observationer från bl a Fornborgsberget och Älgkärrstippen.

Vid den gångna höstens rovfågelsträck noterades bl a att antalet sträckande sparvhökar och ormvråkar var betydligt färre än normalt. Framför allt var det sparvhökarna som var anmärkningsvärt få.

Höstens redovisning av rovfågelsträcket vid norra Järvafältet avslutas med en sammanställning över antalet sträckande rovfåglar under de senaste 10 åren vid detta område.

Röd glada

Den 2/8 sträckte en röd glada över 30-meterskärret.

Bivråk

Antalet sträckande bivråkar över Järvafältet brukar inte vara så imponerande stort och ett antal på 15-20 st/höst får anses vara klart bra. Under hösten 2012 sträckte rekordantalet 91 st bivråkar och under den nyligen gångna hösten sträckte 56 st bivråkar, vilket även detta upplevs som en mycket bra sträcksiffra.

Höstens bivråkar sträckte under tiden 19/8-24/9.

Blå kärrhök

Under hösten har hittills 36 st blå kärrhökar sträckt över norra Järvafältet, vilket innebär ytterligare ett år med relativt få blå kärrhökar.

Höstens blå kärrhökar sträckte den 25/8-11/11.

Sparvhök

Totalt sträckte under hösten (31/8-2/11) 290 st sparvhökar över området, vilket utgör det klart lägsta antalet på mer än ett decennium.

Ormvråk

Under hösten (4/9-11/11) räknades 503 st sträckande ormvråkar in från obsplatserna på norra Järvafältet, vilket är klart färre än normalt.

Fjällvråk

Under hösten (23/9-11/11) sträckte 66 st fjällvråkar över norra Järvafältet.

Detta utgör ett av de lägre noterade antalen av sträckande fjällvråkar under 2000-talet.

Jättehavsörn

Den 1/10 sträckte en ung jättehavsörn över 30-meterskärret.

Kungsörn

Fjölårets höga antal med 4 st höststräckande kungsörnar upprepades tyvärr inte denna höst. Åtminstone inte fram till mitten av november. Nu är vi tillbaka till det mera normala med bara en sträckande kungsörn, vilken passerade över 30-meterskärret den 18/10.

Mindre skrikörn?

En örn som uppvisade karaktärer för en mindre skrikörn sträckte över 30-meterskärret den 25/8. Tyvärr kunde örnen inte definitivt artbestämmas.

Fiskgjuse

Under perioden 3/9-22/9 sträckte ca 15 st fiskgjusar över området.

Tornfalk

Totalt sträckte ca 15 st tornfalkar över området.

Stenfalk

Under denna höst sträckte bara 4 st stenfalkar. Tangerar fjölårets dåliga resultat, vilket utgör det lägsta antalet sträckande stenfalkar som noterats för området under 2000-talet.

Pilgrimsfalk

Endast 4 st sträckande pilgrimsfalkar har hittills observerats under hösten 2013, vilket utgör det lägsta antalet sedan år 2003.

Rovfågelsträcket över norra Järvafältet under höstarna 2004-2013

Art	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Blå kärrhök	33	60	63	48	67	38	36	72	31	36
Sparvhök	-	750	575	542	750	428	396	625	438	290!
Ormvråk	ca 500	755	770	635	1111	492	809	934	851	503
Fjällvråk	52	115	75	85	100	45	128	108	77	66
Kungsörn	4	5	2	0	8	0	1	0	4	1
Stenfalk	9	30	16	19	17	11	6	13	4	4
Pilgrimsfalk	7	18	10	5	3	7	9	9	12	4

ÄNTLIGEN HAR JÄRVAFÄLTETS ÄLDSTA FÅGEL HITTATS

Källa: Tidningen "Mitt i"

Hur länge har det funnits fåglar på Järvafältet? Och från hur lång tid tillbaka finns det dokumentation om fåglarnas förekomst i vår del av landet?

När man för några år sedan började bygga om den stora trafikplatsen vid Hjulsta var det känt att det fanns flera forntida gravar i detta område. Därför kopplades arkeologer in för att leta fram och dokumentera såväl gravar som gammal bebyggelse innan grävmaskinerna omgestaltat området.

Arkeologerna gjorde överraskande många och intressanta fynd från vikingatiden i området för den nya trafikplatsen vid Hjulsta. Man kunde med hjälp av fynden konstatera att människorna som bodde på denna plats var välmående och tillhörde ett sk högt samhällsskick.

Det gjordes så pass många och intressanta fynd på platsen, så att man bestämde sig för att producera en bok om de människor levde där.

Boken om dessa människor heter:

"Vägen till Dejan och Bryten – en berättelse om den vikingatida gården i Hjulsta".

På vikingagården i Hjulsta verkade kvinnorna ha haft särskilt hög rang. Vissa bedöms t o m varit överordnade männen.

Kvinnornas höga status visade sig bl a då man grävde upp en av kvinnogravarna.

I denna grav fann man förutom en kvinna också hennes häst, hennes hund och katt samt, och detta för många kanske en aning överraskande, också en **pilgrimsfalk**.

Jakt med falkar utgjorde tydligen redan på vikingatiden ett nöje bland vissa människor.

Tyvärr är jakt med falkar fortfarande mycket populärt på många håll i världen.

Den pilgrimsfalk, som hittades i vikingagraven d v s ungefär under 1000-talet, kan kanske utgöra den äldsta och dessutom väl dokumenterade fågel som hittats på Järvafältet.

Enligt uppgift har man vid arkeologiska utgrävningar i Spånga också hittat fåglar i gravar.

PS: Boken om vikingagården i Hjulsta är slutsåld, men finns att ladda ner som pdf-fil från Arkeologikonsults hemsida.

LITE JOK-KURIOSA FRÅN FLYDDA TIDER

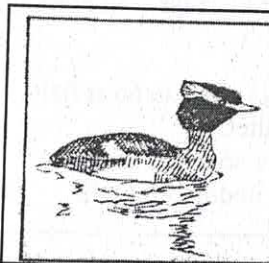
Följande rader är saxade ur

Järvafältets Fågelblad nr 2/1965:

"Medlemsavgiften i JOK sänkes från och med 1966 till 10:- från tidigare 12:- efter beslut vid årsmöte samt två styrelsesammanträden".

Vi kan bara konstatera, som många redan har framfört, att det var mycket bättre förr. Då kunde en förening/klubb t o m sänka sin medlemsavgift och något motsvarande klarar nog ingen förening av idag.

Vi i JOK har dock ansträngt oss så pass, att vi lyckats **behålla medlemsavgiften på 50:- ända sedan 1991. D v s i drygt 20 år.**

JOKs första klubbdekal, ritad då klubben bildades år 1961. Nuvarande "JOK-dopping" ritades av Mats Weiland i början av 1990-talet.

JOK-doppingen,

som klisterdekal, kan fortfarande köpas av Karin Callmer, Olle Bernard, Roland Jarvad och Mats Weiland.
Pris: 20 kr/st

Det ryktas att.....

det var ett stort antal JOKare som sökte sig till 30-meterskärret för att Järva-kryssa president Obama och hans stora flygplan "Air Force One", när detta skulle flyga in mot Arlanda. Alla närvarande lyckades få se det stora flygplanet, utom en **inte helt okänd fågelboks-författare från Hässelby**.

Lasses misslyckande berodde förmodligen på att han för dagen hade valt sin lilla fjärilstub, som dessutom kanske också var utrustad med lupp, och i en sådan måste det ju vara oerhört svårt att få in en stor jumbojet.

Lasse gav inte upp, utan bevakade 30-meterskärret även påföljande dag, för att hoppas kunna se när Obama och hans stora plan lämnade Arlanda.

Efter att under morgonen intensivtränat på att plocka in några Brommaflygplan i tuben, lyckades även **Imby** tuba in och kryssa "Air Force One".

Sens moral: Lasses talang för s k "plane-spotting" får anses vara något begränsad.

Air Force One

Gunnar Siljestränd i mitten av september upptäckte och larmade ut en taigasångare på Skansen.

Vännen av ordning ställer sig ytterligt tveksam till att Gunnar skall få sätta upp taigasångaren på någon av sina många krysslistor, eftersom fåglar på Skansen inte alltid kan anses som spontana, utan ofta betecknas som s k djurparksfåglar.

när Järfälla kommun utövade provfiske i Säby-sjön, donerade kommunekologen några abborrar till **Mats Weiland**. Det fanns naturligtvis en slug baktanke med denna gåva. "Matte" hade helt enkelt utvalts till att vara försökskanin och i den rollen få testa om abborrarna i Säby-sjön verkligen var ätliga.

"Matte" tyckte att abborrarna smakade bra och till all lycka tycks han fortfarande vara i tämligen gott skick.

Vissa påstår att man blir intelligent av att äta fisk, men hur detta visat sig på "Matte", låter JOK-bladet ryktasspaltens intelligenta läsare att själva få avgöra.

Karin Callmer från Sollentuna tar många fikaraster när hon bilar ner till Öland. Den slutsatsen måste vi kunna dra, eftersom hon vid septemberresan till Öland tog sin första fikarast redan vid 30-meterskärret. Om man haft en bra miniräknare, hade man kunnat räkna ut hur många fikaraster Karin brukar ta på vägen till Öland. Dit är det ju ca 50 mil och med en fikarast/mil måste man anta att Karin har halva bilen fylld med termosar. För många fikaraster blir det.

PS: I samband med fikat vid 30-meterskärret lyckades Karin kryssa dubbelbeckasin, innan hon snabbt drog iväg till nästa fikarast.

när **Christer Brostam** höll en mycket uppskattad bildvisning hos JOK, glömde han att redovisa sina senaste rön beträffande sin forskning hur man könsbestämmer storlommar.

För några år sedan lärde Christer oss, att vi skall räkna antalet svarta och vita ränder på storlommens hals för att kunna könsbestämman den aktuella fågeln. Av forskningen återstod vid den tidpunkten egentligen bara en enda liten detalj. Nämligen att Christer skulle redovisa hur många ränder som gällde för hanar respektive för honor.

många skådare trodde att vi i JOK fått storhetsvansinne, då vi larmade ut att vi upptäckt en **jättehavsörn** över 30-meterskärret. Men icke så, för vi JOKare larmar alltid ut alla intressanta fåglar, vare sig de är pyttesmå eller jättestora. Här spelar storleken ingen roll.

Holger Stenson funderar på att hyra Hässelby slott för att kunna visa upp sin imponerande skyltsamling.

Denna samling skyltar har han införskaffat på varierande sätt och detta i olika delar av landet. Bland de många dyrgriparna kan nämnas en över 50 år gammal länsstyrelseskylt angående fågelskydd vid Kokullen (Hjälstaviken).

när några JOKare möttes på Öland, avslöjade **Anders Nyberg** att han blivit uppringd av en s k headhunter. Efter en osedvanligt kort överläggning var samtliga närvarande JOKare, möjligen med undantag för Anders, helt överens om att Anders måste ha drabbats av en typisk felringning.

PS: En headhunter brukar anlitas för att rekrytera personer till kvalificerade befattningar, typ chefer, inom arbetslivet.

en anonym JOKare försöker sprida ut det falska ryktet att **30-meterskärret** fått sitt namn p g a det är 30 meter att gå från parkeringen till kärrets populära obsplats.

Alla rättstroende medlemmar vet ju att detta är ett helt vansinnigt rykte. Det var, som givetvis alla JOKare redan känner till, militären som gav kärret sitt unika och numera snudd på världsberömda namn.

Ulf Franzén tänker starta en Facebook-grupp som skall heta "Våga vägra Facebook". Vännen av ordning undrar med stor spänning hur Ulf skall lyckas få ut detta, för honom mycket angelägna meddelande, på Facebook. Verkar vara något av moment 22.

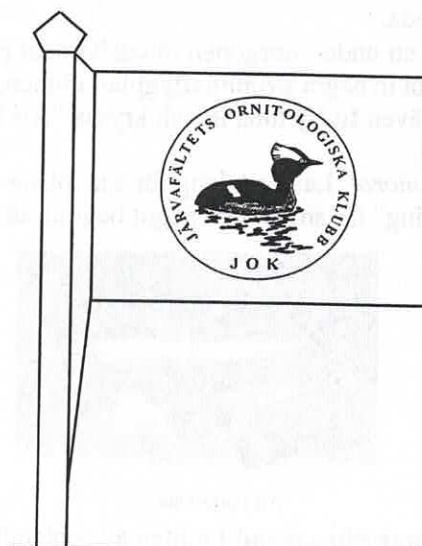
Anders Nyberg fått en ny granne som är tatueringare. Nu väntar vi med spänning på den dag, då Anders kommer och visar upp en snyggt tatuerad JOK-dopping, kanske på sin arm eller varför inte utbredd över hela sin rygg. Om flera JOKare vill skaffa en tatuerad JOK-dopping, kan vi med Anders hjälp säkert fixa mängdrapport hos hans tatueringare granne.

många har imponerats av **Holger Stensons** fingerfärdighet på knapparna, och detta i synnerhet då det gäller knapparna på datorer och mobiltelefoner. Därför har det framförts önskemål till JOK-bladet, att vi skall försöka övertala Holger till att testa ett knappdragspel. Och vem vet? Kanske kommer Holger att överraska oss med att bli landets nye dragspelskung.

en arbetsgrupp inom JOK arbetar med att ta fram en **unik JOK-flagga** som skall hissas på speciella högtidsdagar som t ex JOKs födelsedag.

Om allt går enligt planerna kommer den första JOK-flaggan att delas ut av kungen vid den traditionella flaggutdelningen på Skansen den 6/6. Då brukar flaggor delas ut till förtjänta föreningar och ingen skulle väl bli det minsta förvånad om JOK får den allra första JOK-flaggan.

PS: JOKs styrelse kommer inom kort att besluta genomföra en s k studieresa, med rejält tilltagna traktamenten, till världens samtliga länder: Detta för att styrelsen på plats skall kunna studera olika flaggkvaliteter. Att välja rätt flaggkvalitet är, som alla förstår, mycket viktigt.

FÖRSLAG TILL FLAGGDAG PÅ JÄRVAFÄLTET

Det ryktas att en grupp JOKare i all tysthet har arbetat med försöka instifta en ny flaggdag på Järvafältet.

Om gruppen lyckas med detta, kommer om-rådets flaggor att varje år vasa stolt den **3:e januari**.

Detta datum utgör den officiella dagen, då **Järvafältets Ornitologiska Klubb (JOK)** bildades i samband med klubben höll sitt första styrelsemöte den 3/1 1961.

Den 3/1 visar sig vara en synnerligen lämpligt vald dag för att låta flaggorna vasa på Järvafältet.

Och detta inte bara för att JOK bildades, utan också för att det var just detta datum som **Sveriges första fynd av gulbrynad sparv** gjordes och detta, som väl de flesta av oss minns, vid en fågelmatning på JOKs Järvafält.

JOK-bladet 4/2013

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av Hasse Ivarsson och Birgitta Norbäck-Ivarsson.

Dessutom har ett antal mycket ivriga ryktesspridare lämnat värdefull info.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.

PROGRAM FÖR JÄRVAFÄLTETS ORNITOLOGISKA KLUBB

Vintern, våren – förhösten 2014

Järva-aktiviteter

Fågelvandringar

Enligt mångårig tradition arrangerar JOK och Sollentunakretsen av SNF även denna vår sina populära och välkända fågelvandringar på Järvafältet.

Bengt Sundberg leder som vanligt dessa fågelvandringar, vilka ger en verkligt god bild av områdets rika fågelfauna.

Du är välkommen att i trevlig gemenskap få möta våren och många av vår fåglarna på Järvafältet.

Fågelvandringarna äger rum **söndagarna 26/1, 23/2, 30/3 och 27/4.**

Samlingen sker vid **Naturskolan, Väsby gård kl 09.00.**

15/2 (lördag) – Røjning på Säby strandäng

JOK planerar att även denna vinter försöka avlägsna vass och sly på Säby strandäng med utanför liggande öar. Genom klubbens årliga insats vill vi bidra till att området behåller sin höga klass som fågelokal.

För många medlemmar utgör vassrøjningen också en trevlig och viktig social händelse, vilket gör att ditt deltagande borde vara en självklarhet!

Samling **lördagen den 15/2 kl 9.00** och alla som har lämpliga verktyg – liar, häcksaxar, sekatorer o s v – tar med dessa. För övriga ordnar föreningen redskapen.

JOK bjuder som vanligt på grillad korv och saft när arbetspasset avslutats.

Mer info om denna viktiga naturvårdsinsats finns att läsa på annan plats i detta JOK-blad.

Aktuell info om isförhållandet på arbetsplatsen redovisas på JOKs hemsida (Anslagstavlan).

Arbetsledare är Olle Bernard tel 070 340 5883.

PS: Beträffande eventuella **"Extra vassrøjningdagar"**, se annan plats i detta JOK-blad samt, om det blir aktuellt, även senare på JOKs hemsida (Anslagstavlan).

3/5 (lördag) - "Fågeltornskampen"

Om allt går enligt planerna, finns vid denna tidpunkt ett nytt fågeltorn vid Säbysjön och därmed kan JOK åter delta i "Fågeltornskampen".

Denna kamp utgör en landskamp mellan bemannade fågeltorn i Sverige och Finland och från dessa torn gäller det att räkna in så många fågelarter som möjligt.

Mer information om "Fågeltornskampen" presenteras på JOKs hemsida (Anslagstavlan) någon dag innan landskampen äger rum.

11/5 (söndag) – "Fågelskådningens dag"

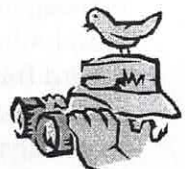
Sedan många år tillbaka arrangerar JOK och Sollentuna kommun en ca 2 timmar lång guidad fågelvandring i samband med "Fågelskådningens dag".

Årets fågelvandringen genomförs **söndagen den 11/5,**

med start från Bögs gårds parkering kl 08.00.

JOKs medlemmar hälsas naturligtvis extra välkomna och alldeles säkert bidrar din medverkan till att "Fågelskådningens dag" blir en trevlig och givande fågelvandring för förhoppningsvis många fågelintresserade besökare.

Chefsguide och samordnare vid "Fågelskådningens dag" är Rikard Dahlén (tel: 626 77 69).

13/5 + 20/5 + 27/5 (tisdagar –preliminära datum) Nattsångare på Järva

Under tre tisdagar upprepar vi det lyckade försöket med nattsångarvandring på Järva. Ett inspel från er medlemmar via enkäten. Vi startar någonstans där det har rapporterats nattsångare och fortsätter till fots och med bil om så krävs.

Under 2013 fick vi bl a höra och se flodsångare, höra kärrsångare och flera morkullor.

Nattsångareexkursionen 2013 genomfördes den 29 maj, vilket kändes lite sent.

Första tillfället våren 2014 blir därför preliminärt tisdagen den 13 maj, därefter tisdagarna 20 och 27 maj. Ändringar kan förekomma p g a förutsättningar.

Vi åker i egna bilar och därmed blir kostnaden mycket låg.

Vi startar efter överenskommelse, men inriktningsvis kl 19:00.

Anmälan till ulf.svahn@gmail.com

Övriga exkursioner

6/1 - 2014 (måndag) - Nyårsplocket i Nyköping eller annan aktuell plats

Exkursionsledare: Ulf Svahn

Vad är bättre än att öppna nyåret med det traditionella nyårsplocket.

Vi siktar på Nyköping som alltid är bra, men om det finns bättre möjligheter på annat ställe i Stockholms närområde, är vi öppna för detta.

Slutligt mål bestäms dagarna innan, beroende på intressanta fågelrapporter.

Vi åker i egna bilar.

Det magiska, och som det visat sig så svåruppnådda målet på 60 arter, skall vi äntligen försöka knäcka.

Anmälan till ulf.svahn@gmail.com senast 1 januari.

Lägg med om du kan ta egen bil och ditt mobiltelefonnummer.

En kväll under vecka 11 - Ugglekväll i Uppland

Skam den som ger sig. Efter en lyckad första säsong med berguv, slaguggla och kattuggla hade vi inför 2013 höjt ribban med såväl pärluggla som hökuggla.

Allt såg lovande ut den kvällen men resultatet blev en bra fika och en skön kväll i övrigt.

Eftersom dippen således är avklarad blir 2014 betydligt bättre.

Vi tar en kväll under vecka 11 där förutsättningarna ser ut som bäst och

åker vid 16-17-tiden och kommer hem vid 23-tiden. Vi åker i egna bilar. Medtag fika.

Exkursionsledare är Anders Sennmalm och Ulf Svahn. Kostnaden är ca 100 kr per person.

Anmälan till anders.sennmalm@gmail.com

16/5 (fredag eftermiddag)- 20/5 (tisdag kväll) – Öland

Vad går upp mot Öland i hänryckningens tid? En sejour till åtskilliga av öns spännande fåglar och fågellokaler utlovas.

Exkursionsledaren Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com, tar emot din anmälan senast

måndagen den 22 april (anmäl dig gärna tidigare eftersom antalet deltagare är begränsat!)

Färd i minibuss och övernattningar i exkursionsledarens två hus i Mellstaby, 13 minuters bilfärd från Södra Udden.

Självhushåll vad gäller frukostar och luncher (två kök finns), men gemensamma middagar i storstugan på kvällarna.

Kostnad i grova drag 1800 kr för bilhyra, bensin och övernattningar.

Anmälningsavgiften, 600 kr, skall vara inne på JOKs plusgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan, d v s måndagen den 29 april.

Skärgårdstur i Singö skärgård i slutet av maj 2014

Just nu står det två - två, när det gäller genomförda och inställda skärgårdsturer. Vi kommer att göra ett försök under senare delen av maj 2014, men dagen är ännu inte bestämd, utan kommer att bestämmas senare. Det gäller att kontrollera anslagstavlan på JOK:s hemsida för att bevaka tiden för båtturen. Som vanligt är det max 10 personer som får plats på båten. Man åker i egna bilar från Stockholm till Singö och hem igen. Ytterskärgården i slutet av maj kokar av fåglar och vi har varit lyckosamma med svartnäsbad islom som topp. Sillgrissla, tordmule och tobisgrissla kan i stort sett garanteras. Sveriges kanske nordligaste koloni av sillgrissla håller till på öarna. Sjöorre och svärta samt åtskilliga andra arter, häckande kustlabb och havsörn ser vi med stor säkerhet. Senare tids kraftigare skådning på öarna, har avslöjat att det vid de rätta förutsättningarna finns chans på riktiga rariteter. Vem vet, kanske det dyker upp en riktig stänkare när vi är där. Det gäller att hålla koll på anslagstavlan, för den som vill hänga med ut till havs. Exkursionsledare är Ulf Svahn - ulf.svahn@gmail.com

28/8-1/9 (torsdag eftermiddag - måndag kväll) - Skåne-Västkusten

JOKs klassiska hösttur till Skåne och Västkusten går denna gång av stapeln mitt under högsäsongen för rovfågelsträck och havsfågelskådning, så om vädret är med oss kan det bli mycket av det goda. Och bjuds vi inte på sådant väder gör det inget. Det finns en riklig mängd fågellokaler att välja bland, och framförallt Skåne erbjuder ett brett spektrum av skådningsalternativ med lokaler för nästan varje upptänkligt väder. Detta är en tid då det är många flyttfåglar i rörelse, så vi kommer att få se många fåglar av många olika arter.

Dessutom hoppas vi på att det ska kunna dyka upp rariteter. Kommer det ett lämpligt larm så åker vi! Detta vill du inte missa! Anmäl dig till exkursionsledaren Anders Sennmalm, anders.sennmalm@gmail.com senast den 1 augusti! Vi åker i en minibuss och antalet deltagare är begränsat till 7 personer.

Luncherna äter vi i fält, men om kvällarna äter vi middag på restaurang och har artgenomgång.

Övernattning sker på vandrarhem och liknande.

Kostnaden uppskattas till runt 2200 kr för bilhyra, bensin och övernattningar.

Anmälningsavgiften, 400 kr, skall vara inbetald på JOKs postgirokonto 58 01 32 - 9 senast en vecka efter sista anmälningsdagen, d v s fredagen den 8 augusti!

När egna bilar nyttjas på exkursionerna gäller följande:

Kostnaden är 20 kr/mil, som alla i bilen delar på. Normalt blir detta 5-7 kr/mil för varje deltagare, men det kan ibland bli lite mer om inte bilarna fylls på ett optimalt sätt.

\$

**Obs! Allt deltagande på JOKs exkursioner sker på egen risk.
Notera också att ledarna arbetar på ideell basis.**

JOK:s innekvällar våren 2014

Innekvällarna äger rum på Naturskolan, Väsby gård och starttid är alltid 19.00.

Tisdagen 4/2 - Årsmöte följt av "Fågelåret 2013 på Järvafältet"

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer vi att för sjätte året i rad få en spännande redovisning av **det gångna året på Järvafältet**.

JOKs många duktiga fotografer levererar bildmaterialet.

Bildsammanställare och **värd för kvällen, är som vanligt Johan Wallin**.

Tisdagen 4/3 - Tibet

"Tibet är ett av de häftigaste skådarmål jag besökt. Spännande och karismatiska fåglar (11 arter rosenfinkar, sju arter rödstjärtar, lamm- och snögamar i mängder, stäpphöna och tibetansk flyghöna m.m m.m) många arter stora däggdjur, bl.a varg, samt hisnande naturscenerier".

Så säger vår ordförande emeritus, tillika globetrottern **Stickan Holmstedt**.

Nu får han komma upp till bevis med sitt föredrag.

Innekvällarna äger rum på Naturskolan vid Väsby gård på norra Järvafältet med början kl 19.00.

Parkering vid Bögs gård, därefter en kilometers uppfriskande promenad.

Klubben bjuder på fika med dopp efter föredragen/bildvisningarna!

EFTERLYSES - BILDER TILL JOKs ÅRSSAMMANSTÄLLNING

Har du tagit bilder under år 2013, som du tror kan vara lämpliga för "JOKs årskrönika", vilken kommer att presenteras i samband med JOKs årsmöte.

Bilderna behöver inte bara visa fåglar, utan gärna också andra aktiviteter som JOK/JOKare medverkat vid under det gångna året.

I så fall bör du kontakta Johan Wallin tel. nr 793 94 54 eller via mail: cj.wallin@gmail.com. Detta gärna före den 31/12, så att Johan hinner arbeta fram en bra sammanställning till årsmötet.

**Under vintern/våren 2014 ansvarar JOK
för serveringen på Naturskolans kafé
söndagarna 19/1, 9/2 och 6/4.**

JOK ansvarade även under 2013 för serveringen på Naturskolan. Detta vid 6 söndagar, vilket utgör nytt rekord för JOKs fikagrupp.

Vi tackar **Karin Callmer (lagkapten), Ulla Björkdahl, Gunta Dambekalns, Elisabeth Eklund, Orvar Fredriksson och Ann-Christine Karlsson** för deras stronga insats.

Deras arbete ger JOK god PR och dessutom en inte helt oväsentlig summa pengar som nyttjas till bl a JOKs fågelmatningar.